

STATENS SIVILRETTSFORVALTNING

Utdeling av gaver/stønader og forskudd på arv

En veiledning til fylkesmennene

Gjeldende fra: 1. juli 2013

Innholdsfortegnelse

Veiledning for utdeling av gaver/stønader og forskudd på arv	3
1 Innledning.....	3
1.1 Innledning.....	3
1.2 Gaver og stønader	3
1.3 Forskudd på arv	3
2 Gaver og stønader.....	3
2.1 Begrepet «skikk og bruk»	3
2.2 Begrepet «større beløp»	4
2.3 Typetilfeller.....	4
2.4 Helhetsvurdering	5
3 Forskudd på arv	5
3.1 Innledning.....	5
3.2 Begrepet «særlig behov»	5
3.3 Skriftlige nedtegnelser eller andre holdepunkter	6
3.4 Øvrige momenter	6
3.5 Forholdet til testament	7
3.6 Helhetsvurdering.....	7
4 Saksgangen ved søknad om større gave eller forskudd på arv	7
4.1 Mottak av søknad.....	7
4.2 Vurdere vergens habilitet.....	7
4.3 Eventuell oppnevning av midlertidig verge (setteverge), jf. lovens § 34, jf. § 27	7
4.4 Fylkesmannens vurdering.....	8
Vedlegg: Eksempel på midlertidig verge uttalelse til søknad om arveforskudd.....	9

Veiledning for utdeling av gaver/stønader og forskudd på arv

1 Innledning

1.1 Innledning

Utdeling av gaver og forskudd på arv fra midlene til en person med verge er regulert i vergemålsloven § 41. Bestemmelsens første ledd gjelder gaver og stønader, mens annet ledd gjelder arveforskudd til livsarving. Bestemmelsen gjelder generelt både for mindreårige og voksne med verge. Vergemålsloven § 41 retter seg mot vergen og fylkesmannen; bestemmelsen er altså ikke til hinder for at personen selv yter gaver, stønad eller forskudd på arv av midler han eller hun råder fritt over. Voksne personer med verge som har den rettslige handleevnen i behold kan gjennomføre disposisjonene på egen hånd eller motsette seg at disse gjennomføres, jf. lovens §§ 21 og 33. De må også samtykke til å gi gaver eller forskudd på arv, forutsatt at de har samtykkekompetanse.

1.2 Gaver og stønader

Med «stønad» forstås ensidig eller vederlagsfri økonomisk ytelse/tilskudd gitt som pengehjelp, typisk i forbindelse med utdanning, i etableringsfase eller opprettholdelse av en viss livskvalitet. Stønaden kan ytes både som en engangsutbetaling og gjennom flere utbetalinger over en viss tid.

Et grunnleggende vilkår for utdeling er at gaven/stønaden ligger innenfor det som kan betegnes som «skikk og bruk». Typisk vil dette være vanlige gaver til jul, bursdag, konfirmasjon og bryllup. For større beløp kreves fylkesmannens samtykke. Dersom gaven er utenfor «skikk og bruk» kan Fylkesmannen ikke gi samtykke til gaven. En mindreårig over 15 år må samtykke til gaven.

1.3 Forskudd på arv

Fylkesmannen kan samtykke til utdeling av forskudd på arv til livsarving enten dersom arvingen har særlig behov for det, eller hvis det foreligger skriftlig dokumentasjon eller andre holdepunkter for at personen med verge ville ønsket det.

2 Gaver og stønader

2.1 Begrepet «skikk og bruk»

Det fremgår av vergemålsloven § 41 første ledd at en gave kun kan deles ut dersom det vurderes som i samsvar med «skikk og bruk». Dette gjelder uavhengig av om gaven er av slik størrelse at fylkesmannens samtykke må innhentes eller ikke. Det første vurderingstema ved søknad om gaveutdeling er derfor hva som kan anses som «skikk og bruk» i den enkelte sak.

Hva som er «skikk og bruk» vil variere med det aktuelle miljø, den aktuelle familie og personen selv. For noen er det naturlig å være raus med gaver til nærstående, mens andre har en mer restriktiv gavepraksis. Det må derfor vurderes konkret hva som kan anses som «skikk og bruk» for personen med verge. Forholdet mellom giver og mottaker vil stå sentralt, da man normalt vil gi mer til egne barn enn til fjerne slektninger. Ved gaver til venner vil for eksempel nærhet og varighet av vennskapet kunne ha betydning. I tillegg til alminnelige normer for gaveutdelinger, vil det ha betydning hva som kan dokumenteres av tidligere gavepraksis.

Ofte er det imidlertid vanskelig å få dokumentert den tidligere gavepraksis til en person med verge. Fylkesmannen må i tilfelle se hen til mer generelle og objektive kriterier i sin vurdering. Et utgangspunkt kan være hva som kan betegnes som vanlig ut fra vedkommendes økonomi, familiesituasjon og miljø.

Jo mer romslig økonomi en person med verge har, jo mer naturlig kan det være å dele ut gaver av en viss størrelse til nærstående. En raus gavepraksis er også oftere vanlig i en familie der medlemmene er vel forlikt, enn ved en konfliktfylt familiesituasjon. Videre kan den sosiale og kulturelle bakgrunnen og miljøet til personen med verge si noe om antatt «skikk og bruk». Henvisningen til «skikk og bruk» vil videre gjelde både gavens størrelse og til hvilke personer og anledninger det er naturlig å gi en gave.

Det må kunne betegnes som generell «skikk og bruk» i det norske samfunn å gi gaver ved anledninger som jul, bursdag, konfirmasjon og bryllup. Det må imidlertid trekkes en grense mot tilfellene der gaven utgjør et «større beløp» og fylkesmannens samtykke må innhentes. Fylkesmannen kan ikke samtykke til gaver som er utenfor «skikk og bruk».

2.2 Begrepet «større beløp»

Hva som er et «større beløp» må vurderes konkret og skjønnsmessig i den enkelte sak, ut fra innteks- og formuesforholdene til personen med verge. En person med romslig økonomi vil typisk kunne gi større enkeltgaver enn en person med lite midler. Terskelen for å si at en gave utgjør et «større beløp» kan da bli høyere for den med mye midler enn for den som har mindre. Mange av de samme momentene som ved skikk og bruk vil her komme i betraktning ved vurderingen. Er vergen i tvil om gaven utgjør et større beløp og krever fylkesmannens samtykke, bør han rådføre seg med fylkesmannen, jf. lovens § 47 annet ledd.

For øvrig vil ofte gaver som til sammen utgjør et «større beløp», eksempelvis hvor personen med verge har mange pårørende som alle mottar gave til jul, bursdag og ved andre anledninger, totalt sett kunne kreve fylkesmannens godkjenning.

Etter at det ble innført avgiftsfritak for årlige gaver på inntil ½ G, har det skjedd en økning i antall søknader fra nærstående om utdeling av dette beløpet. Slik gave må som den overveiende hovedregel anses som et «større beløp», og fylkesmannens samtykke må innhentes før. Hvorvidt dette må anses være et «større beløp» og hvorvidt utdeling kan anses være innenfor «skikk og bruk», må vurderes konkret på vanlig måte. Det presiseres at utdeling av ½ G ikke automatisk kan anses som «skikk og bruk» kun fordi gaven ikke er avgiftsbelagt. Arveplanlegging kan være fornuftig i mange tilfeller, men fylkesmannen skal være varsom med å vektlegge dette hensyn der en praksis for større gaveutdelinger ikke kan påvises.

2.3 Typetilfeller

Leilighetsgaver til jul, bursdag og markeringsdager som konfirmasjon og bryllup, er vanlig i de aller fleste familier. Vergen kan dele ut slike gaver uten fylkesmannens samtykke forutsatt at beløpene må anses rimelige. Ut fra økonomien og familiesituasjonen kan eksempelvis kr 500-2 000 per anledning anses rimelig. En gave til konfirmasjon, bryllup og andre jubileer kan imidlertid fort utgjøre et «større beløp», slik at gaven krever fylkesmannens samtykke. Dette kan også gjøre seg gjeldende dersom personen med verge har hatt for vane å gi sine barn sertifikat

og/eller bil ved fylte 18 år, penger til en ferietur etter fullført studium e.l. Gaven anses da å ligge innenfor skikk og bruk, men beløpet må betegnes som «større», og gaven vil kreve fylkesmannens samtykke.

2.4 Helhetsvurdering

Både «skikk og bruk» og «større beløp» er skjønnsmessige begreper, og hver sak må derfor vurderes konkret og helhetlig. Den økonomiske situasjonen og den antatte viljen til personen med verge vil være de sentrale momenter. Selv om en gave må sies å ligge innenfor rammen av god skikk og bruk, men giverens økonomi tilsier at han eller hun selv trenger midlene til dekning av sine behov, må hensynet til personen med verge veie tyngst.

3 Forskudd på arv

3.1 Innledning

Dersom en livsarving har særlig behov for forskudd på arv, eller det kan dokumenteres eller påvises andre holdepunkter for at personen med verge ville ønsket å dele ut arveforskudd, kan fylkesmannen samtykke til utdeling. De to alternativene i lovens § 41 annet ledd gir selvstendige grunnlag for eventuell utdeling. Selv om vilkårene skulle være oppfylt må riktignok fylkesmannen foreta en konkret helhetsvurdering, der den økonomiske situasjonen til personen med verge er sentral. Ingen har rettskrav på arveforskudd, og det kan ikke gis arveforskudd hvis dette vil være i strid med vedkommendes interesser.

3.2 Begrepet «særlig behov»

Formuleringen «særlig behov» viser at det må være tale om et behov utover det alminnelige. Det er ikke tilstrekkelig at det vil komme godt med å få ekstra midler, og behovet må konkretiseres. I tillegg må behovet være konkretisert.

Oftest vil det være tale om et rent økonomisk behov for arveforskudd hos livsarvingen, men andre behov enn de økonomiske kan ikke utelukkes. Noen typetilfeller kan beskrives, men det ikke lar seg gjøre å gi en uttømmende oppstilling av situasjoner hvor et «særlig behov» kan eller ikke kan foreligge.

Eksempelvis: Hvor en livsarving med «normal» gjeldsbyrde ønsker å nedbetale sikret gjeld for å få bedre økonomi foreligger som hovedregel intet «særlig behov». Å ha generelt dårlig råd og å ønske midler bare for å kunne foreta en oppgradering av bolig/fritidseiendom/bil og lignende er heller ikke tilstrekkelig. Hvor livsarvingen har høy usikret gjeld (forbruksgjeld), og han eller hun har kommet i en nesten uholdbar livssituasjon kan det derimot stille seg annerledes. Også med en situasjon hvor livsarvingen på grunn av betalingsmislighold står i fare for å miste sin egen bolig, kan et «særlig behov» foreligge.

Et «særlig behov» kan også foreligge hvor livsarvingen for eksempel på grunn av egen sykdom bør få utdelt midler som forskudd på arv fremfor ved det endelige arveoppgjør, for å få nytte av dem, selv om arvingens økonomi kanskje ikke tilsier et særlig behov. Rimelighetshensyn vil kunne tilsi en slik tolkning.

Et avgjørende moment for fylkesmannen må alltid være hvorvidt økonomien til personen med verge tillater utdeling av forskudd på arv. Det er først og fremst hans eller hennes interesser som skal ivaretas og sikres, før en utdeling kan vurderes. Selv

om et «særlig behov» skulle foreligge, plikter ikke fylkesmannen å samtykke til arveforskuddet. Den økonomiske situasjonen og interessene til personen med verge må vurderes opp mot livsarvingen(e)s behov.

3.3 Skriftlige nedtegnelser eller andre holdepunkter

Det andre, selvstendige alternativet som kan gi hjemmel for utdeling av arveforskudd er at det foreligger «skriftlige nedtegnelser eller andre holdepunkter» for at personen med verge ville ønsket slik utdeling. Dersom det kan dokumenteres, skriftlig eller på annet vis, at personen med verge ville ønsket å dele ut forskudd på arv, skal ikke livsarvingens behov vurderes. Dokumentasjonen vil da i seg selv være tilstrekkelig til at fylkesmannen kan samtykke til utdeling.

En praktisk situasjon er at det foreligger en skriftlig erklæring undertegnet av personen med verge, hvorav det fremgår at han eller hun ønsker å dele ut midler. Andre holdepunkter kan være uttalelser fra uavhengige tredjepersoner om ønsket til personen med verge. Vel å merke bør ikke disse uttalelsene komme fra nærstående som kan tenkes å ha livsarvingens interesser snarere enn interessene til personen med verge for øye.

Det er vanskelig å si noe om hvor sterke holdepunktene for viljen til personen med verge må være. Fylkesmannen må foreta en helhetsvurdering i det enkelte tilfelle. Det må likevel være tale om noe mer enn udokumenterte uttalelser og generelle antakelser om personens ønske.

Selv om det kan anses godtgjort at personen med verge ville ønsket en utdeling, er det først og fremst vedkommendes egne interesser som skal ivaretas. Personen med verge må være tilstrekkelig økonomisk sikret før utdeling av arveforskudd kan skje.

3.4 Øvrige momenter

Som nevnt skal personen med verge være tilstrekkelig sikret økonomisk etter en eventuell utdeling. Dette tilsier at et minimumsbeløp bør være gjenstående på personens hånd. Slik vil personen ha en «buffer» til dekning av uforutsette fremtidige utgifter, eller til kjøp av tjenester utover hva det offentlige kan tilby. De gjenstående midlene bør som hovedregel være likvide, eller verdiene må lett kunne omdannes til kontantmidler. Utgangspunktet bør være en gjenstående likvid formue på kr 500 000 hos personen med verge. Dette i tråd med Sivilombudsmannens uttalelse i sak 702/92. Det bør foreligge helt spesielle forhold dersom minimumsbeløpet skal fravikes. Hvilket beløp det anses forsvarlig at personen med verge beholder vil også variere med vedkommendes alder; dess yngre personen er, jo mer midler vil vedkommende kunne ha behov for i fremtiden.

Tidvis vil det også kunne være aktuelt for fylkesmannen å tilkjenne arveforskudd, men med et lavere beløp enn det er søkt om. Det er ingenting i veien for dette, jf. en «fra det mer til det mindre»-betraktning. Fylkesmannen kan imidlertid ikke tilkjenne søker et høyere beløp enn det omsøkte.

En person med verge som sitter i uskiftet bo, kan ikke gi noen av livsarvingene fullt eller delvis arveoppgjør uten å gi like mye til de øvrige arvingene – med mindre arvingene samtykker, jf. arveloven § 21 første ledd. Om kun én av livsarvingene har et særlig behov for utdeling, er altså samtlige livsarvinger berettiget til tilsvarende utdeling.

3.5 Forholdet til testament

Enkelte personer med verge har skrevet testament der fordeling av arven til livsarvingene reguleres. Et testament er først gjeldende etter en persons bortgang, og vil vanligvis ikke si noe om vedkommendes ønske om å dele ut midler i levende live. Testament kan derfor som hovedregel ikke anses som en skriftlig nedtegnelse av ønske om utdeling av forskudd på arv. Hvorvidt testamentet ellers er relevant for saken, må vurderes konkret.

3.6 Helhetsvurdering

Selv om et av grunnvilkårene er oppfylt for å tilkjenne arveforskudd, må fylkesmannen foreta en konkret helhetsvurdering av saken. Den økonomiske situasjonen og behovene til personen med verge er av avgjørende betydning her.

4 Saksgangen ved søknad om større gave eller forskudd på arv

4.1 Mottak av søknad

Den som mener seg berettiget til en gave eller forskudd på arv, må selv initiere prosessen og henvende seg til fylkesmannen med sin søknad. Den ordinære veiledningsplikt i forvaltningsloven § 11 vil gjelde, og fylkesmannen skal ved behov opplyse om regelverket og relevante momenter i vurderingen av om arveforskudd kan utdeles. Fylkesmannen bør imidlertid utvise varsomhet med å gi livsarvingen for konkret bistand med utforming av søknaden. *Se nærmere om dette i Retningslinjer for fylkesmannens opplærings-, veilednings- og bistandsplikt.*

4.2 Vurdere vergens habilitet

Ofte vil en livsarving eller en annen nærstående være verge for den det gjelder. For livsarvingens del er det selvsagt at vedkommende som verge er inhabil til å ivareta interessene til personen med verge ved søknad om arveforskudd, enten denne kommer fra vergen eller vergens søsken. Også andre nærstående vil i de aller fleste tilfeller ha en tilknytning til livsarvingen(e) som tilsier inhabilitet.

Er det tale om en fast, alminnelig eller advokatverge, er inhabilitet sjelden et aktuelt tema.

4.3 Eventuell oppnevning av midlertidig verge (setteverge), jf. lovens § 34, jf. § 27

Viser det seg etter en konkret vurdering at vergen er inhabil, må det oppnevnes en midlertidig verge for søknaden om arveforskudd. I saker hvor den opprinnelige vergen er inhabil, bør det oppnevnes en midlertidig verge, men også alminnelige erfarne verger kan benyttes. Vurderingen av om et arveforskudd bør ytes er av en slik art at den krever økonomisk og/eller juridisk kompetanse, eventuelt erfaring med å foreta en slik vurdering.

Den midlertidige vergens oppgave er å foreta en konkret vurdering av om grunnvilkårene er oppfylt, av søkerens og personen med verges økonomiske situasjon, samt eventuelt andre relevante forhold i saken. Det er vanlig at den midlertidige vergen har en dialog med søker og ved behov innhenter mer konkret informasjon om og dokumentasjon på søkers økonomiske situasjon enn hva som fremgår av søknaden.

Den midlertidige vergen skal så komme med en skriftlig uttalelse og anbefaling til fylkesmannen. Det bemerkes for ordens skyld at fylkesmannen ikke er bundet av den midlertidige vergens konklusjon og anbefaling.

Vedlagt følger eksempel på uttalelse fra midlertidig verge for søknad om arveforskudd. Det presiseres at eksempelet er fiktivt og ikke ment å gi anvisning på vurderingskriterier i en sak om arveforskudd.

4.4 Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannen skal etter mottak av den midlertidige vergens uttalelse ta saken til behandling og vurdere alle forhold, og fatte vedtak. En avgjørelse om innvilgelse eller avslag på utdeling av gave eller arveforskudd er et enkeltvedtak som kan påklages etter forvaltningslovens regler.

Vedlegg: Eksempel på midlertidig verge uttalelse til søknad om arveforskudd

[NAVN PÅ KLIENTEN] – FNR. [XXXXXX XXXXX] – SØKNAD OM ARVEFORSKUDD – DEN MIDLERTIDIGE VERGENS SKRIFTLIGE UTTALELSE

Jeg henviser til fylkesmannens vedtak av [dato] der jeg ble oppnevnt som midlertidig verge for [klienten] (klienten) i forbindelse med sønnen [søker] sin søknad om arveforskudd. Jeg vil redegjøre for min vurdering av søknaden om arveforskudd i den skriftlige fremstillingen nedenfor.

1. Søknaden om arveforskudd

[Søker] sendte [dato] slik søknad om arveforskudd til fylkesmannen:

Jeg søker herved om arveforskudd fra min mor, [klienten]. Hun har en stor formue på konto hos Fylkesmannen.

Jeg har prøvd å snakke med mor om pengene hennes, men hun forstår ikke dette eller at jeg er verge for henne. Mor er dement, hun husker dårlig og roter mye. Selv mener hun at det ikke feiler henne noe.

Jeg er nå 61 år og har liten inntekt, og ingen formue utover den leiligheten jeg bor i. Jeg er uføretrygdet etter en ulykke og har ikke særlig mye penger til overs hver måned etter at mat og faste utgifter er betalt. Trenger også og pusse opp leiligheten.

Mor og far hadde aldri så mye å rutte med, men de var alltid rause overfor meg som er eneste sønn. Det kom som en overraskelse at hun har så mye penger nå. Jeg er helt sikker på at jeg ville fått arveforskudd av henne om det ikke hadde vært for at hun er dement.

2. Den midlertidige vergens forslag til vedtak

Jeg har gjort en konkret og forsiktig helhetsvurdering av søknaden om arveforskudd fra [søker]. Søkeren må ha et særlig behov for forskudd på arv, eller det må godtgjøres at klienten ville ønsket å yte arveforskudd. Videre må klienten beholde tilstrekkelig med midler for å kunne ivareta sine behov nå og i fremtiden, noe jeg har tatt særlig hensyn til i denne sak. Også andre momenter kan være relevante i helhetsvurderingen. Etter en samlet vurdering av saken vil jeg fremsette følgende

forslag til vedtak:

Fylkesmannen samtykker til at det fra [klientens] midler deles ut forskudd på arv til [søker] med kr 600 000, jf. vergemålsloven § 41.

3. Den midlertidige vergens arbeid med saken

Min vurdering av søknaden om arveforskudd bygger på dokumentene som er oversendt fra Fylkesmannen sammen med midlertidig verge oppnevningen. Jeg har for øvrig innhentet opplysninger fra NAV, kommunen, sykehjemmet, skifteretten, Skatteetaten samt [søker]. Jeg vil redegjøre for de relevante opplysningene i saksfremstillingen nedenfor.

4. Sakens faktiske side

4.1. Testament og uskifte

Skifteretten har i brev av [dato] opplyst at de ikke har testament fra klienten eller hennes ektefelle deponert i deres testamentsarkiv.

Klienten sitter i uskifte etter [ektefellen] ihht. uskifteattest av [dato].

4.2. Klientens behov

[Navn], ansatt ved [sykehjemmet], har den [dato] kommet med følgende uttalelse om klientens behov:

[Klienten] har fast plass på sykehjemmet. Hennes inntekt er lav, kr. 165 444 i [år]. Sykehjemmet trekker 85 % av inntekten. Innestående på bankkonto er 858 000.

Hun har ikke store behov utover det sykehjemmet dekker. Men for å kunne betale klær, frisør o.a., trenger hun å ha noe innestående på bankkonto, på grunn av sin lave inntekt. Hun går ofte i minus i løpet av en måned.

4.3. Klientens økonomi

4.3.1. *Inntekter*

Klienten mottar ytelser fra NAV. Hennes totalinntekter er slik de fremgår av ligningen:

Pensjoner fra folketrygden	kr.	165 444
Renter av bankinnskudd	kr.	1 596
Sum inntekter	kr.	167 040
Fradrag	kr.	42 521
Alminnelig inntekt	kr.	124 519

NAV Pensjon har i brev av [dato] redegjort for myndlingens månedlige pensjonsinntekter fra folketrygden.

Ytelse	Beløp	Fradrag	Beløp før skatt/trekk
Sum	13 787	0	13 787
Grunnpensjon	6 742	0	6 742
Tilleggspensjon	5 990	0	5 990
Sært tillegg	504	0	504
Minstenivå tillegg	0	0	0
Ventetillegg	551	0	551

Forskuddstrekk = 12 %

Vederlagstrekk = 10 609 pr mnd.

[Kommunen] har den [dato] fattet vedtak om ny fastsettelse av klientens egenandel for opphold i institusjon. Det bygges på disse inntektsopplysningene om klienten i vedtaket:

Grunnpensjon	kr.	6 742
Tilleggspensjon	kr.	5 990
Sært tillegg	kr.	504
Andre pensjoner NAV	kr.	551
Renteinntekter	kr.	135
Sum inntekter	kr.	13 922
Sum fradrag	kr.	1 654
Betalingsgrunnlag	kr.	12 268

4.3.1. Utgifter

Klienten er 89 år gammel og bor på [sykehjem]. [Kommunen] har i vedtak om fastsettelse av vederlag for oppholdet på sykehjemmet beregnet oppholdsbetalingen til kr. 9 319 pr. måned. Av pensjonsutbetalingen fra NAV trekkes kr. 9 204. Egenbetaling av andre inntekter utgjør kr. 115. Klienten sitter igjen med kr. 2 949 til egen disposisjon hver måned.

4.3.2. Formue

Ligningsutskriften for [år] viser at klienten hadde et bankinnskudd på kr. 858 674 som sin formue.

Klienten sitter i uskiftet bo etter [ektefellen]. Kontoutskriften fra Fylkesmannen datert [dato] viser at formuen i uskifteboet er kr 2 303 872,64. Den tidligere felles bolig ble solgt i [år] for kr 1 850 000.

4.4. Nærmere begrunnelse for søknaden om arveforskudd. Livsarvingens økonomi.

4.4.1. Nærmere begrunnelse for søknaden om arveforskudd

[Søker] har i brev av [dato] kommet med følgende tilleggsbemerkinger til søknaden om arveforskudd:

Viser til brev og telefonsamtale.

Som du ser av saken, så har mor ganske mye midler. Jeg håper derfor å kunne få et forskudd nå.

Jeg er enslig og bor alene i en leilighet i [adresse]. Jeg er 61 år og uføretrygdet pga. bilulykke. Min inntekt er veldig lav, og jeg har lite til overs hver måned. Så det hadde vært fint med litt ekstra hver måned og få kjøpt litt klær osv. Skulle også gjerne gjort noe med leiligheten, som ikke har vært pusset opp siden jeg kjøpte den på 70-tallet. Blant annet har jeg fått en vannskade på badet som jeg må gjøre noe med. Noe lån fra banken får jeg ikke fordi uførepensjonen min er så lav. Bilen min er også gammel og «synger på siste verset», og jeg skulle gjerne kjøpt en ny. På grunn av skadene etter ulykken er jeg avhengig av bil.

Jeg legger ved kopi av brev fra NAV om inntekten til mor. Sender også med ligningen min og de andre dokumentene vi ble enige om.

4.4.2. Livsarvingens økonomi

[Søker] har fremlagt kopi utskrift av ligningen for [år]. Følgende opplysninger fremgår av dokumentet:

Pensjon fra folketrygden	kr.	156 040
Pensjon fra andre enn folketrygden	kr.	1 608
Andel av inntekt fra boligselskap	kr.	438
Renter av bankinnskudd	kr.	133
Sum inntekter	kr.	158 219
Sum fradrag	kr.	45 240
Særfradrag	kr.	32 004
Sum nettoinntekt	kr.	80 975

Bankinnskudd	kr.	9 307
Boenhet i boligselskap	kr.	501 252
Andel av annen formue i boligselskap	kr.	12 631
Bruttoformue	kr.	523 190
Gjeld til boligselskap	kr.	112 519
Nettoformue	kr.	410 671

4.5. Klientens samtykkekompetanse

Legen ved [sykehjemmet] har den [dato] avgitt følgende uttalelse i sakens anledning:

Pasienten er somatisk frisk for alderen, men hun lider av en langtkommen senil demens som gjør henne ute av stand til å ivareta sine økonomiske anliggender. Hun har ikke samtykkekompetanse i spørsmål om arveforskudd, og hun klarer heller ikke å gi uttrykk for noen mening om saken.

5. Den midlertidige vergens vurdering av søknaden om arveforskudd

5.1. Innledende bemerkninger

Hvorvidt det kan gis samtykke til utdeling av forskudd på arv fra klientens midler reguleres av bestemmelsen i vergemålsloven § 41. Jeg henviser til lovparagrafen og Statens sivilrettsforvaltnings rundskriv om denne.

Jeg bemerker at søkeren *ikke* har rettskrav på å få arveforskudd fra klienten. Det må bero på en konkret og skjønnsmessig helhetsvurdering av søknaden og forholdene i den konkrete saken om det skal gis samtykke til utdeling av arveforskudd. Det er en forutsetning at klienten har tilstrekkelig midler i behold til å kunne ivareta sine egne behov nå og i fremtiden.

Det kan være aktuelt å gi arveforskudd dersom søkeren kan vise til at han har et konkret og særlig behov for å få forskudd, eller om det foreligger særlig sikre holdepunkter for at klienten ville ha gitt forskudd på arv.

5.2. Er det økonomisk grunnlag for å gi arveforskudd

På grunnlag av sakens opplysninger så fremstår det som at klienten ikke har tilstrekkelig store inntekter til å dekke sine løpende utgifter til livsopphold. Midlertidig verge legger således til grunn at klienten er avhengig av å bruke av noen av sine oppsparte midler for å dekke sine leveutgifter. Etter den midlertidige vergens oppfatning så tilsier forsiktighetshensyn at klienten bør sitte igjen med et beløp som er høyere enn minimumsbeløpet på kr 500 000 som retningslinjene gir anvisning på. [Klienten] er 89 år gammel og etter det opplyste i god fysisk form for alderen. Hun kan leve i mange år ennå og ha behov for egne midler.

[Søker] har ikke søkt om et bestemt beløp i arveforskudd. Idet formuen i uskifteboet er kr 2 303 872,64, så er det rom for å dele ut et betydelig beløp fra klientens midler.

5.3. Grunnlaget for søknaden om arveforskudd

Det har ikke fremkommet opplysninger som gjør det mulig å si noe sikkert om [klienten] selv ville ønsket å yte forskudd på arv til eneste sønn og livsarving, [søker]. Hun har i dag ikke samtykkekompetanse. Spørsmålet blir derfor om søkeren har godtgjort et særlig behov for arveforskudd.

Søknaden om arveforskudd er begrunnet i at [søker] har et økonomisk behov. Han er uføretrygdet og har en meget lav inntekt. [Søkers] formue består i det alt vesentlige av eid bolig som han bor i. Han har ikke personlig gjeld på leiligheten. [Søker] ønsker å bruke arveforskuddet til tiltak i leiligheten, kjøp av bil og kjøp av klær m.m.

[Søker] har etter den midlertidige vergens oppfatning godtgjort et særlig og konkret økonomisk behov for arveforskudd fra morens midler. Det vises særlig til at leiligheten hans har behov for rehabilitering av vannskade, og at han selv ikke har mulighet til å finansiere dette. Hans svært lave inntekt gjør at han ikke får lånefinansiering. Det legges også til grunn at han har et reelt behov for å erstatte bilen han i dag eier. [Søker] har selv ikke kvantifisert sitt økonomiske behov. Etter en skjønnsmessig vurdering så vil den midlertidige vergen anbefale at det deles ut kr 600 000 til [søker]. Dette antas å gi dekning for [søkers] økonomiske behov slik dette er angitt. Han vil kunne fremme ny søknad om arveforskudd dersom behovet senere øker. Den midlertidige vergen har i vurderingen lagt vekt på at [søker] etter all sannsynlighet er enearving etter sin far og mor, og at midlene i uskifteboet derfor på sikt vil tilfalle ham.

Med vennlig hilsen

[navn]
Midlertidig verge